

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

II. Quaeritur quo tempore Angelos, & rationis compotes naturas reliquas à
Deo conditas, & in peccatum delapsas ratus sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

administris. XXXVI. Vtrum Angelos neutiquam invocandos esse putaverit. XXXVII. A
Vtrum & quomodo Cherubimos Filij cogitationes esse dixerit. XXXVIII. Vtrum Da-
mones indore & sanguine nasci existimaverit.

I. **O**RIGENIANAM de Angelis doctrinam, iter institutum profequentes, ex-
plicemus. Ac Angelorum nomine, tum bonos Angelos, tum malos, qui Dæ-
mones appellantur, comprehendimus, quoniam permitta sponte sua & cohæ-
rens est utrorumque notitia. Horum naturam suis temporibus nondum satis aperte fuisse
cognitam, nec Ecclesiæ definitionibus explanatam scribit Origenes in Proœmio libro
tini *αὐτῶν*. Est etiam illud in Ecclesiastica prædicatione esse Angelos Dei quosdam, & Virtutes bo-
nas, quæ ei ministrant ad salutem hominum consummandam; sed quando isti creati sunt, aut quomodo
sint, non satis manifeste distinguitur. Et paulo superius: De Diabolo, & Angelis ejus, contrarijque
Virtutibus Ecclesiastica prædicatione docuit, quoniam sunt quidem: sed quid sint, aut quomodo sint, non sa-
tis clare exposuit. Apud plurimos tamen ista habetur opinio, quod Angelus fuerit iste Diabolus, & Apo-
stata effectum quamplurimos Angelorum secum declinare persuaserit, qui & nunc Angeli istius nuncupan-
tur. Proclivis ergo erat Origeni in re lubrica & incerta lapsus, prompta & facilis in tenebris
divagatur. Singula hic enucleate discutenda sunt.

II. Quærendum priore loco illud est, quo tempore Angelos à Deo conditos Origenes
statuerit; neque Angelos duntaxat, sed rationis etiam participes naturas omnes, siue Dæ-
mones, siue humanas animas, siue alias quascunque (nam & alias pleraque rationis com-
potes esse sensit) quoniam ejusdem eas omnes esse inter se naturæ, & eodem tempore à
Deo conditas, tumque fuisse *vitas*: hoc est Mentis; deinde vero propter varios illarum
motus, ac diversum liberi arbitrij usum, in varios ordines, siue Angelorum, siue Homi-
num, siue Dæmonum distributas, constanti & iterata Origenes assertionem prodidit; ut sæpe
in sequentibus ostendemus. At quoniam vulgo ignorari scribit, quo tempore creatæ illa
sint à Deo, nec quicquam aperte super ea re definit, conjecturis duntaxat utendum est.
Probabile mihi quidem sit naturas hujusmodi ab æterno creatas à Deo Origenem existi-
masse; quemadmodum numquam sine luce sibi coæva, licet à se producta Sol fuit.
Demonstrabimus quippe infra, persuasum fuisse illi Mundum idcirco à Deo conditum, ut
naturæ illæ rationales in eum pro meritis demitterentur. Atqui sine Mundo Deum num-
quam fuisse idem opinabatur; ait enim libr. 3. *αὐτῶν* cap. 5. *Si caput mundus ex tempore,*
quid ante faciebat Deus, antequam mundus fieret? uti os enim dicere naturam Dei otiosum est simul
& absurdum, vel utare quod bonitas aliquando non fecerit, vel omnipotentia aliquando non egerit po-
tentatum. Igitur ne rationales quidem naturæ ex tempore esse coeperunt. Vnde necessario
sequitur eas ab omni ævo conditas à Deo fuisse; tum variis modis voluntatis libertate
ufas, has recte, male illas egisse, statimque sceleribus earum expandi mundum fuisse fa-
breffectum in quem detruderentur, adeo ut hæc re licet diversa, simul tamen contigerint.
Quod ut Adamantium ita sensitse putem, facit Platonicorum recentiorum auctoritas,
quorum consimilis erat propemodum iisdem de rebus sententia, ut est apud Augustinum
libr. 10. De Civit. Dei, cap. 31. Facit & iste Hieronymi locus ad cap. 1. Epist. ad Titum:
Sex millia necdum nostri orbis implentur anni; & quantas prius æternitates, quanta tempora, quantas
seculorum origines fuisse arbitrandum est, in quibus Angeli, Thyoni, Dominationes, ceteraque Virtutes
servierint Deo, & absque temporum vicibus atque mensuris Deo jubente subsisterint? Hæc Origenis-
simum sapiunt, qualia multa Commentariis suis Hieronymus asperferat. Facilis nunc est
*Leontij Byzantij intellectus, cum ait Scholior. Act. 10. *καὶ ἄλλως*, inquit, *καὶ τὸ πνεῦμα παρθεῖως**
ἰδὲν ἐξῆν (ἀετῆρος) ἄλλως, ὅτι αὐτὸν ἀπό τῶν ὄντων ἦσαν παρθεῖως καὶ ἀετῆρος, καὶ αἱ δαιμόνες, καὶ αἱ ψυχαὶ
καὶ οἱ ἀγγελοὶ ἀφ' οὐρανῶν τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸς ἐπιτολάς αὐτῶν ποιῶντες. ὁ δὲ ἡγεμὼν εἰς αὐτὸν ἐπισητῆν τὸ ἄνω-
ἐκείνου εἶχεν, ἢ βελῆθην αὐτῶν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἀπάστα τοῦ ἄνω οὐρανοῦ. οὐ μόνον δὲ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν οὐρανῶν
ἀγγελιοὶ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ δαιμόνες ἐκείνου. οἱ δὲ ἐν ἐκείνῳ ἀγγελοὶ, οἱ δὲ ἐν ἐκείνῳ
ἀγγελιοὶ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος
καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος
καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος
καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος
καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀφ' οὐρανοῦ ἀετῆρος
Atque ita interim
de præexistentia (Origenes) sentiebat, ante secula mentes fuisse puras omnes, & Demones, & Animas,
& Angelos ministrantes Deo, iij. sive mandata exequentes. Diabolum autem cum unus esset, quoniam
arbitrij libertate pollebat, Deo resistere voluisse, eumque à Deo fuisse expulsum; unaque cum ipso descivisse
omnes alias Virtutes, & quæ plus peccassent Demones evassisse; quæ minus, Angelos; quæ minus etiam,
Archangelos; & ita consequenter unumquemque pro suo peccato recepisse premium; reliquas autem fuisse
animas, quæ non tantum peccaverant, ut Demones fierent; neque rursus ita leviter, ut Angeli evade-
rent; mundum itaque hunc condidisse, animamque supplicij causa corpori colligasse. Creationem in-

A ter, & peccatum, & pœnam momentum fere unicum intercessisse intellige, atque hac *αὐτὸ τὸ αἰώνιον*, idest ab aeterno contigisse. Ad Origenis sententiam accedit Auctor Commentarij in Job, quem vertit Perionius: ait enim: *In Diabolo autem principium formationis intelligendum est, non quod omnium quæ ratione & animo intelliguntur, primus sit effectus: sed quod sine tempore, quemadmodum locus ille declarat.*

III. Videndum deinde Angelosne corporatos esse, an corpore carere Origenes arbitratus sit. Non satis autem explicata, & certa videtur prima fronte ejus ratio; nam pugnantia secum esse dicas, quæ diversis libris super eo argumento diseruit. Quicumque tamen animum ad ejus verba attenderit diligenter, aliter judicabit. Rata quippe fuit ejus & constans opinio Angelos corpore esse indutos, sed subtili & tenui: nam libr. 1. De princip. cap.

B 6. pronuntiat *Solius Dei, idest Patris, & Filij, & Spiritus sancti natura id proprium esse, ut sine materialis substantia, & absque ulla corporea adjectionis societate intelligatur subsistere.* Quem locum affert S. Thomas p. 1. q. 51. a. 1. eamque opinionem ab antiquis Philosophis Origenem hausisse asseverat. Clariora etiam proloquitur libr. 2. ejusdem Operis, cap. 2. & postquam quaesivit an summam beatitatem adeptæ ratione pollentes naturæ corpus penitus exuere possint, si-bique id *difficillimum & pene impossibile* videri dixit; addiditque, quod & sequenti capite iterum usurpat, necesse fore in nihilum redigi corpoream naturam, quemadmodum de nihilo fuit procreata, si utilis esse desineret: tum subdit: *Si vero impossibile est hoc ullo modo as-*

C firmari, idest quod vivere præter corpus possit ulla alia natura, præter Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, necessitas consequentia ac rationis coarctat intelligi, principaliter quidem coarctatas esse rationabiles naturas; materialem vero substantiam opinione quidem & intellecta solum separari ab eis, & pro ipsis, vel post ipsas effectam videri, sed numquam sine ipsa eas vel vixisse, vel vivere: solius namque Trinitatis incorporea vita existere recte putabitur. Hæc inspectandi Origenis viro magno præbuerunt argumentum, quod cum Angelos & rationis capaces animas longo intervallo corporibus caruisse alibi dixerit, id tamen fieri non posse hic affirmaverit. Verum res aliter se habet; nam corporeos quidem Angelos & animas revera esse Origenis opinio fuit, sed ea tamen propter insignem subtilitatem, cum reliquis mundi corporibus comparata, spiritualia, ut ostendemus paulopost, & incorporea dici posse: quamvis ergo ante mundi hujus corporei opificium condita ea fuerint, corpore tamen sui generis fuisse instructa: ac ne in primo quidem illo statu diu perseverasse, sed admissio statim postquam creata sunt peccato, in crassiora continuo corpora supplicij causa fuisse immerita. Præter superiora testimonia quibus Angelis corpus affingitur, recitanda quoque ea quæ locum Origenis supra allatum excipiunt: *Vt ergo, inquit, superius diximus, materialis substantia huius mundi habens naturam, quæ ex omnibus ad omnia transformatur, cum ad inferiores quosque trahitur, in crassiores corporis statum, solidioremque formatur, ita ut visibiles istas mundi species, variasque distinguat: cum vero perfectioribus ministrat & beatoribus, in fulgore celestium corporum micat, & spiritualis corporis indumentis vel Angelos Dei, vel filios resurrectionis exornat.* Sed & libr. 4. in Anacephalotisi: *Semper autem erunt rationabiles nature, quæ indigenti indumento corporeo: semper ergo erit natura corporea, cuius indumentis uti necesse est rationabiles creaturas. Nisi quis putet posse vel assertionibus ostendere quod possit natura rationalis absque ullo corpore vitam degere. Sed quoniam difficile sit, & quam pene impossibile intellexi nostro, in superioribus singula differentes ostendimus.* Quapropter Photius Cod. 106 Theognostum Alexandrinum libro quarto Hypotyposeon ex mente & sententia Origenis scripsisse refert, Angelis & Dæmonibus exilia corpora esse circumposita.

D IV. Sed quamvis rationabilibus naturis corpus diserte & liquido affinxerit Origenes, à se diversus abire videtur aliis locis, & corpus iisdem naturis detrahere. Sic Homil. 1. in Genes. Cum enim ea quæ facturus erat Deus, ex spirita constarent & corpore; ista de causa in principio & ante omnia caelum dicitur factum, idest, omnis spiritualis substantia, super quam velut in throno quodam, & sedē Deus requiescit. Istud autem caelum, idest firmamentum, corporeum est. Vbi cum spiritalem substantiam opponat corporeæ, sequitur esse incorpoream: & Tom. 1. Commentar. in Iohann. p. 16. 17. *καὶ ἀνεύρωτον ἐπέστησεν εἰς αὐτὸν πνεῦμα & ἀσώματον ζῶντα καὶ μακαριώ-*

E *την τῆς ἀγάπης, ὁ ἐκλήρωσεν ὁ δὲ ἀνεύρωτον ἀεὶ ὁ γὰρ πνεῦμα ἡ καὶ ζωὴς ζωῆς, καὶ πνεῦμα ἐν δὲ ὄψει ὅλη καὶ σώματι* & Tomo 20. p. 320. *πάντας τοὺς καὶ τὸ ἔχει ὁ ἀσώματος. ὁ δὲ ἄλλοις ἀληθῆς καὶ ἐν τῷ ἐνοῶν ὅτι λογικός ἐστι, καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα μὴ ἀσώματος ἐστι, τὸ ζῶντα ἀσώματος, καὶ τὸ πνεῦμα μὴ σώματι, & πνεῦμα σώματι, ἄλλο δὲ ἢ τὸ πνεῦμα σώματος.* Item libr. 1. *Ἐπι ἀρχῶν*, cap. 7. Manifeste ergo in Christo & per Christum facta esse omnia, & creata pronuntiat (Paulus Col. 1. 16.) sive visibilia quæ sunt corporalia; sive invisibilia, quæ non alia etiam arbitror, quam incorporeas, spiritualesque virtutes: & libr. 2. *Ἐπι ἀρχῶν*, cap. 3. Non enim idem intelligitur, ea quæ non videntur, & ea quæ invisibilia sunt. Ea namque quæ sunt invisibilia, non solum non videntur, sed ne naturam quidem habent ut videri possint, quæ Græci ἀσώματα, idest incorporea appellantur. Hæc autem de quibus Paulus dixit: *Quæ non videntur, naturam quidem habent ut videri possint, nondum tamen videri ab his quibus promittuntur exponit:* & istud è libr. 3. cap. ult. *Omnis igitur hæc ratio hoc continet, quod duas generales natu-*

F